

Ministerie van Defensie

Defensie in de fysieke leefomgeving in Brabant

Provinciale staten

Directoraat Generaal Beleid
Ministerie van Defensie

09-10-2026

ERNSTIG VERSLECHTERDE VEILIGHEIDSSITUATIE

Wereldwijd ervaren landen steeds meer dreiging door verschuivende machtsverhoudingen. Al jaren versterken potentiële tegenstanders hun krijgsmachten. Steeds vaker is sprake van hybride conflictvoering: desinformatie beïnvloedt onze democratieën en cyberaanvallen bedreigen de vitale infrastructuur. De ruimte militariseert en schaarse grondstoffen leiden vaker tot conflict. Het doel is telkens hetzelfde: de stabiliteit ondermijnen om invloed en macht te kunnen verwerven.

- Schaarse grondstoffen, zoals water, olie en aardmetalen
- Geopolitieke machtsverhoudingen verschuiven
- Ontvlambare geopolitieke situaties
- Proliferatie van (hoogwaardige) technologieën en wapens
- Dreigingen tegen vitale infrastructuur
- Proxy-oorlogen van geopolitieke spelers
- Krijgsmachten van potentiële tegenstanders worden steeds sterker
- Onvoorspelbare natuurlijke dreiging
- Criminele organisaties ondermijnen rechtsstaten
- Russische invasie van Oekraïne
- Ontwrichtende werking pandemieën
- Cyberaanvallen en beïnvloeding
- Steeds vaker sprake van hybride conflictvoering en desinformatie
- De ruimte wordt gemilitariseerd
- Nucleaire dreiging Rusland, Iran, Noord-Korea
- Inzet diplomatieke, militaire, financiële, juridische en informatie-instrumenten door Rusland

Ministerie van Defensie

Agenda

1. **NPRD**
   - Wat er vooraf ging
   - Ontwerp-voorkeursalternatief Gilze Rijen
   - Ontwerp-voorkeursalternatief HCP Eindhoven
   - ontwerp-voorkeursalternatief Woensdrecht
   - Roadmaps
2. **WODG**
   - Wetsvoorstel
   - AMvB
   - Bdfl
3. **Realisatietafel Defensie provincie Noord-Brabant**

Ministerie van Defensie

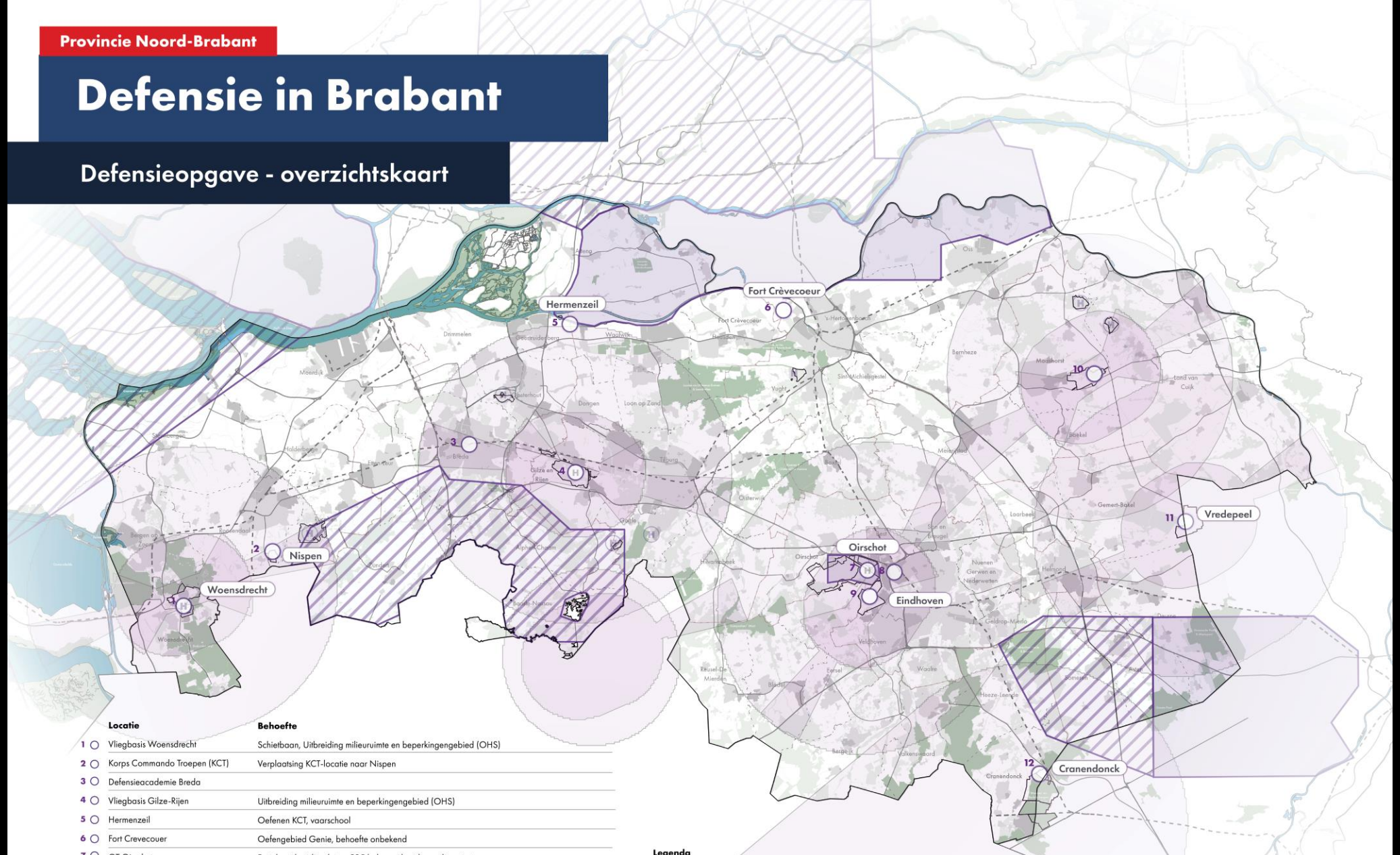
1. NPRD: Wat er vooraf ging

- **23 mei 2025** Kabinet stelt ontwerp NPRD vast
- **1 juli 2025** Zienswijze provincie Noord-Brabant
- **19 december 2025** Kabinet stelt definitief NPRD vast
- **19 december 2025** Kabinet stelt vast dat voor voor negen behoeften aanvullend onderzoek nodig is
- **Februari/maart 2025** Ontwerpvoorkeursalternatief negen behoeften ligt ter inzage. Drie hebben betrekking op N-B
- **Oktober 2025** Ministerraad stelt gewijzigd NPRD vast inclusief negen behoeften

Provincie Noord-Brabant

Defensie in Brabant

Defensieopgave - overzichtskaart

		Locatie	Behoefte
1	○	Vliegbasis Woensdrecht	Schietbaan, Uitbreiding milieuruimte en beperkingengebied (OHS)
2	○	Korps Commando Troepen (KCT)	Verplaatsing KCT-locatie naar Nispen
3	○	Defensieacademie Breda	
4	○	Vliegbasis Gilze-Rijen	Uitbreiding milieuruimte en beperkingengebied (OHS)
5	○	Hermenzeil	Oefenen KCT, vaarschool
6	○	Fort Crevecouer	Oefengebied Genie, behoefte onbekend
7	○	OT Oirschot	Fysieke uitbreiding (circa 235 ha) en uitbreiding milieuruimte
8	○	Raccordement Acht	Uitbreiding raccordement t.b.v. 13e Lichte Brigade
9	○	Vliegbasis Eindhoven	Verplaatsen Hot Cargo Platform (HCP) en beperkingengebied (OHS)
10	○	Vliegbasis Volkel	
11	○	Vliegbasis Vredepeel	Herinrichting voormalige vliegbasis t.b.v. Defensie Grondgebonden Luchtcommando (DGLC)
12	○	OT Weerterheide	Fysieke uitbreiding (circa 150 ha), realisatie oefendorp en ingebruikname Nassau-Dietz kazerne.

Legenda

- Nieuwe laagvlieggebieden helikopters
- Huidige laagvlieggebieden helikopters
- Huidige beschermingsvlakken luchthaven bereikbaarheid
- Helikopterlandingsplaatsen
- N2000
- Stedelijk gebied Brabant

Ministerie van Defensie

Behoefte 1: uitbreiding milieuruimte t.b.v. activiteiten vliegbasis Gilze-Rijen

De extra ruimte is nodig voor het:

- Toename **Proefdraaien helikopters** op verschillende platforms
- Toename **Gebruik van grondvoertuigen en gronduitrusting** (Ground Support Equipment).
- Grondgebonden geluid tijdens (**internationale) oefeningen**
- Grondgebonden geluid tijdens **Host Nation Support**

Ministerie van Defensie

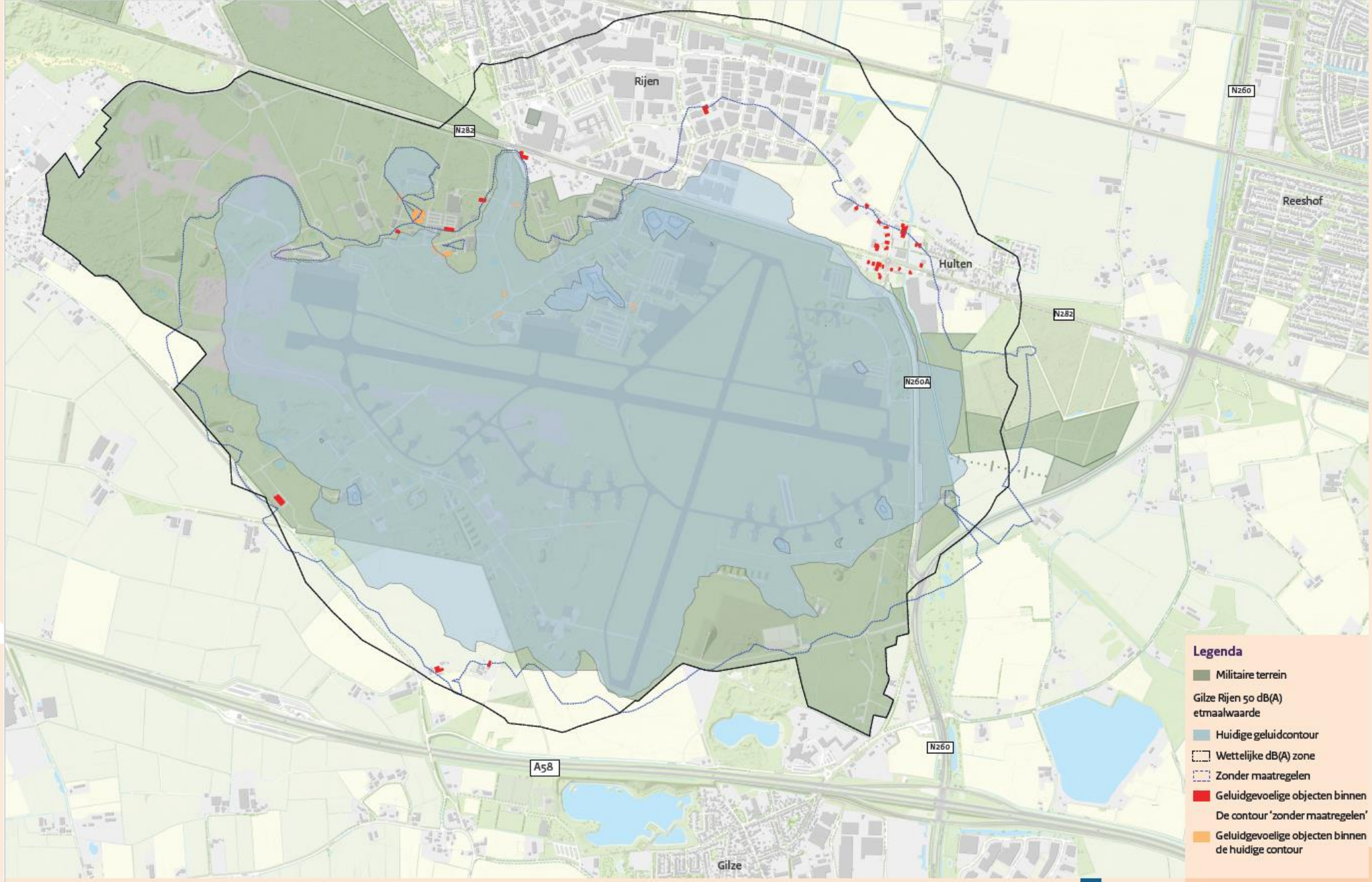
Vastgesteld voorkeursalternatief

- **Besluit:**

  De toename van grondgebonden geluid op de Vliegbasis Gilze-Rijen is **met aanvullende maatregelen** vastgesteld als ontwerp voorkeursalternatief.

- **Randvoorwaarden en aandachtspunten:**
  - **De uitbreiding leidt niet tot:**
    - een vergroting van de huidige grondgebonden geluidzone
    - een hogere geluidbelasting op geluidgevoelige objecten die een vastgestelde geluidbelasting van >55 dB(A) hebben (met het hogere waardenbesluit)
    - nieuwe overschrijdingen boven de 55dB (A) op geluidgevoelige objecten.

  - **Inspanningsverplichting:**
    - tot het zoveel mogelijk beperken van eventuele hogere geluidsbelasting tussen 50dB(A) en 55dB(A) op geluidsgevoelige objecten.

Uitbreiding milieuruimte activiteiten vliegbasis Gilze-Rijen

Ministerie van Defensie

Vliegbasis Gilze-Rijen

1:5.000

250 m 500 m

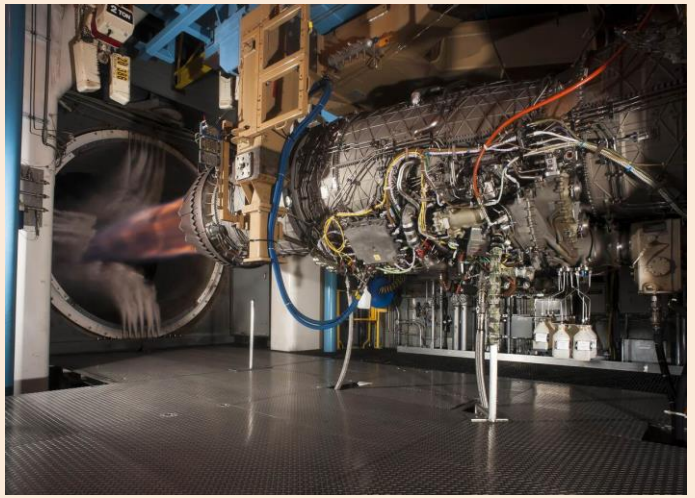
Ministerie van Defensie

Behoefte 2: uitbreiding milieuruimte t.b.v. activiteiten vliegbasis Woensdrecht

De extra ruimte is nodig voor het:

- Meer oefeningen en vluchten leidt tot meer **onderhoud** en **logistieke** activiteiten op de vliegbasis Woensdrecht.
- Toename **luchthavenactiviteiten** op de vliegbasis Woensdrecht.

- **Voorbeelden:**
  - Toename proefdraaien van vliegtuigen en helikopters na onderhoud
  - Toename proefdraaien F-135 motoren
  - Grond uitrusting, honden, brandweeroefeningen
  - Host nation support en (militaire) oefeningen

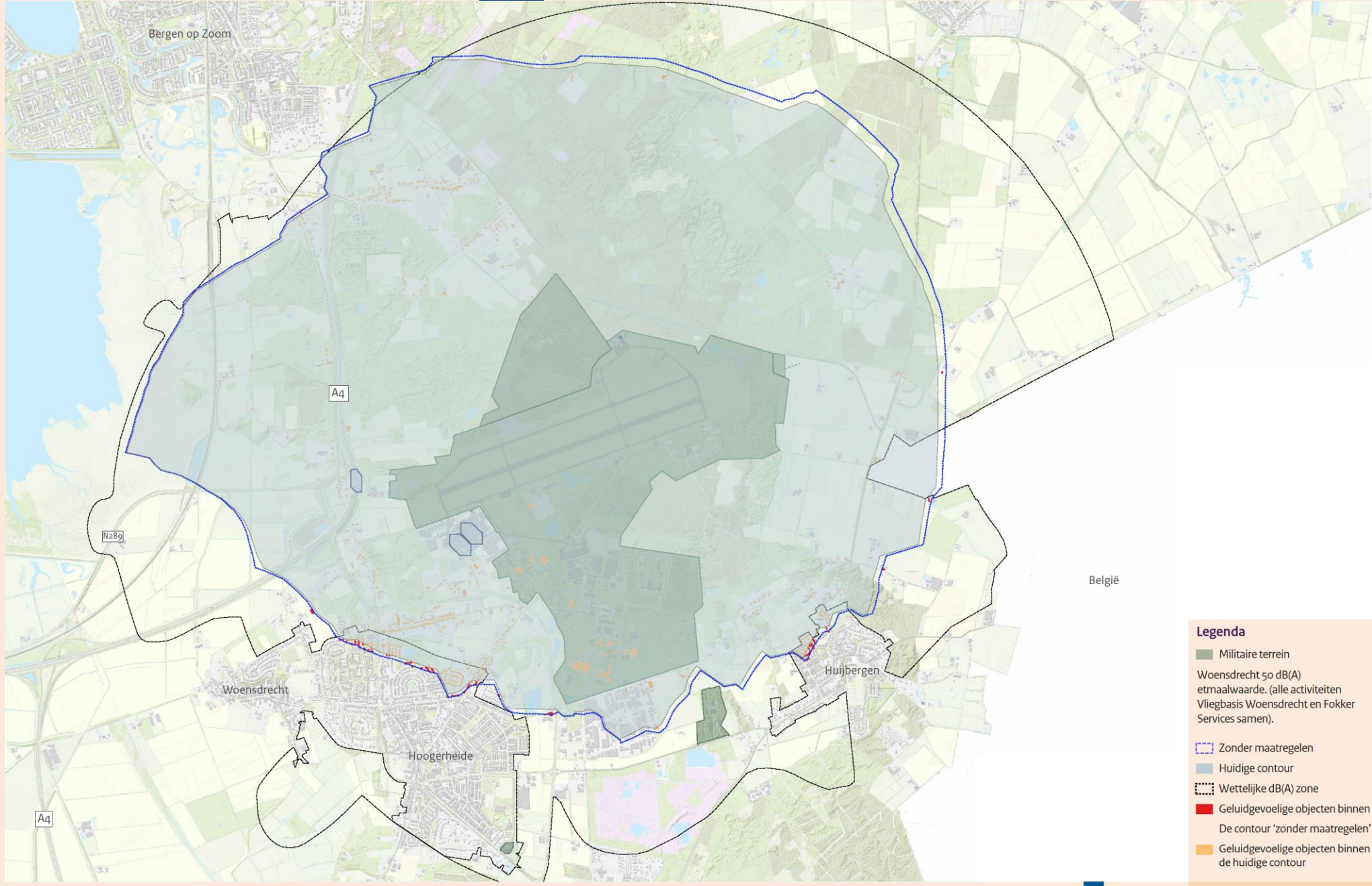

Vastgesteld voorkeursalternatief

Ministerie van Defensie

- **Besluit:**
  De toename van grondgebonden geluid op de Vliegbasis Woensdrecht is **met aanvullende maatregelen** vastgesteld als ontwerp voorkeursalternatief.

- **Randvoorwaarden en aandachtspunten:**
  - **De uitbreiding leidt niet tot:**
    - een vergroting van de huidige grondgebonden geluidzone
    - een hogere geluidbelasting op geluidgevoelige objecten die een vastgestelde geluidbelasting van >55 dB(A) hebben (met het hogere waardenbesluit)
    - nieuwe overschrijdingen boven de 55dB (A) op geluidgevoelige objecten.
  - **Inspanningsverplichting:**
    - tot het zoveel mogelijk beperken van eventuele hogere geluidsbelasting tussen 50dB(A) en 55dB(A) op geluidsgevoelige objecten.
  - Het intensiveren van gebruik kan alleen plaatsvinden indien dit vanuit het wettelijk kader voor **stikstofdepositie** haalbaar is.

Uitbreiding milieuruimte activiteiten vliegbasis Woensdrecht

Ministerie van Defensie

Behoefte 3: verandering inrichting Vliegbasis Eindhoven verplaatsen hot cargo platform

Ministerie van Defensie

De verplaatsing is noodzakelijk vanwege een herinrichting van de vliegbasis:

- Belangrijke taak van militair luchttranssport
- nieuwe infrastructuur voor de vervanging van de tactische luchttransportcapaciteit
- de geplande renovatie van de start- en landingsbaan

Vastgesteld voorkeursalternatief

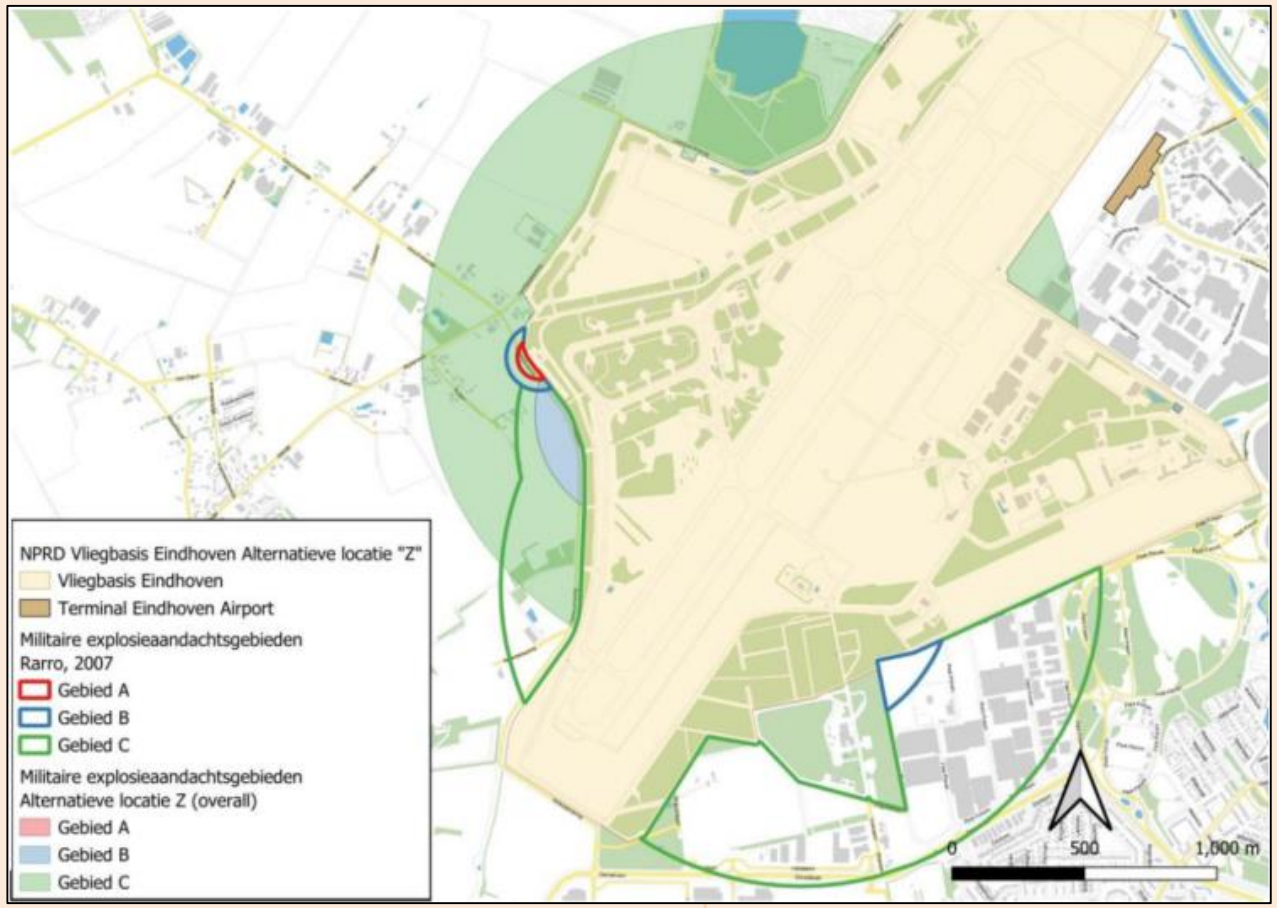
Ministerie van Defensie

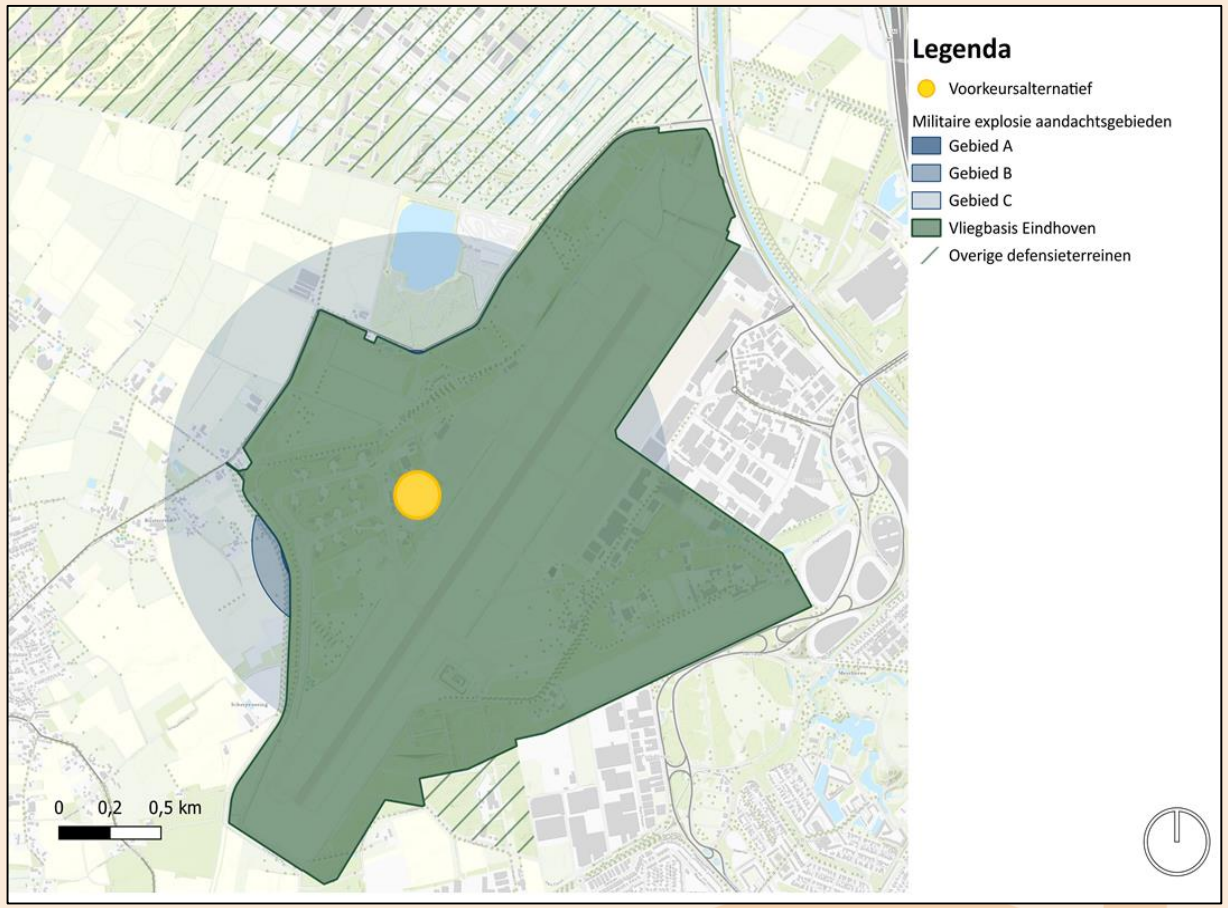
Besluit:

De geoptimaliseerde ‘Locatie Zuid’ op de Vliegbasis Eindhoven is vastgesteld als **ontwerp voorkeursalternatief**.

Toelichting:

- Externe veiligheidseffecten op de omgeving is zo klein als mogelijk gehouden.
- Met het voorkeursalternatief is rekening gehouden met de belangen van (uitbreidingen) Eindhoven Airport en industrie.
- Voor de **bedrijfsvoering** van vliegbasis Eindhoven heeft het gevolgen:
  - Bestaande activiteiten in het gebied.
  - gelijktijdig gebruik met andere activiteiten in de nabijheid.
- **Uit planMER:** De verplaatsing van hot cargo voorzieningen vraagt om **compensatie van waterbergend vermogen**. Deze ruimte is niet beschikbaar op het terrein van de vliegbasis en moet dus buiten het terrein gezocht worden.

NPRD Vliegbasis Eindhoven Alternatieve locatie "Z"
Vliegbasis Eindhoven
Terminal Eindhoven Airport
Militaire explosieaandachtsgebieden
Rarro, 2007
Gebied A
Gebied B
Gebied C
Militaire explosieaandachtsgebieden
Alternatieve locatie Z (overall)
Gebied A
Gebied B
Gebied C
0
500
1,000 m

Legenda
Voorkeursalternatief
Militaire explosie aandachtsgebieden
Gebied A
Gebied B
Gebied C
Vliegbasis Eindhoven
Overige defensieterreinen
0
0,2
0,5 km

Ministerie van Defensie

Roadmaps

- Verwacht eind 2026
- Per project aangeven welke zaken er nog geregeld moeten worden en waarop particpatie mogelijk is

Ministerie van Defensie

2. Waarom de WODG?

- Het **NPRD** waarborgt de **fysieke en milieuruimte** voor 57 defensiebehoeften voor de noodzakelijke groei en voor versterking van de krijgsmacht.
- Defensie maakt zo veel en zo lang mogelijk gebruik van bestaande wetten en regels, maar deze zijn ingericht voor vredestijd.
- In het huidige ‘schemergebied’ is het voor de gereedstelling nodig dat procedures sneller en eenvoudiger kunnen worden doorlopen.
- De **Wodg** (Wet op de Defensiegereedheid) maakt het mogelijk om voor de gereedstelling tijdelijk vrijstellingen en gerichte afwijkingen vast te leggen.
- Daardoor kan Defensie adequaat opleiden, oefenen en trainen zodat militairen **gereed zijn voor inzet**.
- Het doel blijft om **structurele oplossingen** te vinden voor het versnellen van gereedstelling. Zodra die er zijn, vervallen de tijdelijke oplossingen vanuit de Wodg.

Ministerie van Defensie

Proces Wodg

- **6 juni t/m 4 juli 2025** Internetconsultatie voorlopig ontwerp Wodg
- **18 december 2025** Voor reacties consultatie aangepast wetsvoorstel voor advisering aangeboden aan de Raad van State
- **23 maart 2026** Raad van State onderschrijft opzet en doel van de Wodg, maar geeft aandachtspunten mee
- **24 juni 2026** Aangepast wetsvoorstel, toelichting en nader rapport aangeboden aan de Tweede Kamer
- **Vanaf september 2026** Parlementaire behandeling
  - Technische briefing op 2 september
  - Rondetafelgesprek kamer op 9 september
  - Inbreng verslag (wetsvoorstel) ontvangen 18 september

Ministerie van Defensie

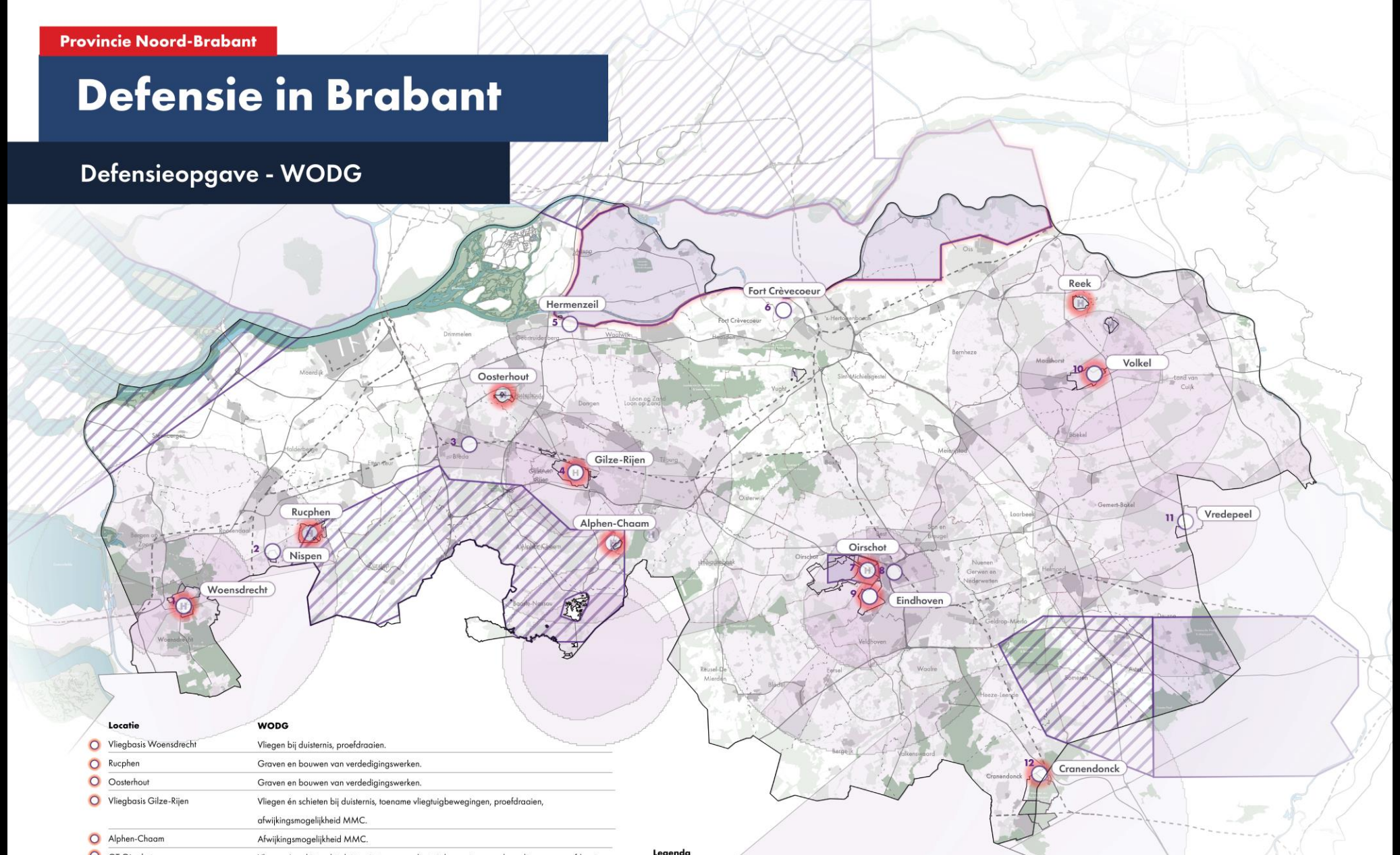
Bijlage I en II

- Wodg geldt alleen voor afgebakende gereedstellingsactiviteiten: luchtvaartuigen, schieten, werken, middelen, gevaarlijke stoffen en munitie, transport en mobiliteit, legering toename, bouw, sloop en instandhouding
- Twee bijlagen bij de Wodg:
  - Bijlage I: bevat gereedstellingsactiviteiten, in hoofdzaak op eigen terreinen en objecten, die bij inwerkingtreding Wodg onmiddellijk verricht moeten kunnen worden.
  - Bijlage II: toestemming bij nader besluit. Nu nog globaal omschreven, ook mogelijk buiten eigen terreinen en objecten.
- Voor activiteiten met effecten op de natuur volgt een ADC-toets met:
  - Passende Beoordeling
  - Compensatieprogramma
  - Soortenprogramma

Provincie Noord-Brabant

Defensie in Brabant

Defensieopgave - WODG

Locatie	WODG
Vliegbasis Woensdrecht	Vliegen bij duisternis, proefdraaien.
Rucphen	Graven en bouwen van verdedigingswerken.
Oosterhout	Graven en bouwen van verdedigingswerken.
Vliegbasis Gilze-Rijen	Vliegen én schieten bij duisternis, toename vliegtuigbewegingen, proefdraaien, afwijkingsmogelijkheid MMC.
Alphen-Chaam	Afwijkingsmogelijkheid MMC.
OT Oirschot	Vliegen én schieten bij duisternis, toename vliegtuigbewegingen en laagvlieguren, proefdraaien.
Vliegbasis Eindhoven	Overslaan gevaarlijke stoffen.
Vliegbasis Volkel	Schieten bij duisternis, proefdraaien, afwijkingsmogelijkheid MMC.
Springterrein Reek	Gebruik en bestrijden onbemande luchtvaartuigen.
OT Weerterheide	Schieten bij duisternis.
Oss (laagvlieggebied)	Toename laagvlieguren.

Legenda

- Nieuwe laagvlieggebieden helikopters
- Huidige laagvlieggebieden helikopters
- Huidige beschermingsvlakken luchthaven bereikbaarheid
- Helikopterlandingsplaatsen
- N2000
- Stedelijk gebied Brabant

Ministerie van Defensie

Waarborgen

- Waarborgen voor zorgvuldig en democratisch gelegitimeerd gebruik Wodg:
  - In overeenstemming met de Minister die het aangaat
  - Met betrokkenheid Kamer bij zwaardere afwijkingen
  - Betrekken van bevoegde bestuursorganen (advisering, kennisgeving, medewerking)
  - Melding vooraf aan belanghebbenden

Ministerie van Defensie

AMvB

- Op drie onderdelen worden bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) nadere regels gesteld
  - **Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving (Bdfl, hoofdstuk 3 Wodg)**
  - Besluit gegevensverwerking Defensie (Bgd, hoofdstuk 4 Wodg);
  - Besluit defensiegereedheid personeel (Bdp, hoofdstuk 5 en 7 Wodg);

Ministerie van Defensie

Bdfl

- Geeft voor het onderwerp **fysieke leefomge**ving nadere invulling aan de gereedstellingsactiviteiten van Bijlage I bij de Wodg.
- Regelt tijdelijke afwijkingen van belemmerende wettelijke voorschriften van de Omgevingswet, de Wet luchtvaart, Luchtvaartwet en de Scheepvaartverkeerswet.
- Hierbij blijft voldaan worden aan Europese kaders, zoals de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Ministerie van Defensie

Proces Bdfl

- Het ontwerpbesluit heeft tot en met 18 augustus 2026 voor internetconsultatie open gestaan en zijn toetsen en adviezen uitgevraagd.
- Ook zijn in alle provincies ‘botsproeven’ georganiseerd waarin de Wodg is toegelicht en de praktische werking van activiteiten onder de Wodg in de fysieke leefomgeving gezamenlijk zijn getoetst.
- Op 16 september vond de botsproef met provincie Noord-Brabant plaats. Voorlopige eerste observaties:
  - Leg gemeenten en omgeving de achtergronden van de Wodg uit
  - Trek als provincie, gemeenten en Defensie samen op om de implementatie van de Wodg te communiceren met de omgeving
  - Pas (lokaal) maatwerk toe om cumulatie van effecten te mitigeren, bijvoorbeeld dag 1 laagvliegen, dag 2 schieten tot 01.00
- Er wordt gewerkt aan een nieuwe versie van het Bdfl waarin o.a. de reacties op de internetconsultatie, de ontvangen toetsen en adviezen en de input uit de botsproeven worden verwerkt.

Ministerie van Defensie

3. Realisatietafel Noord-Brabant

- NPRD en Wodg stellen provincie Noord-Brabant voor uitdagingen, maar bieden ook kansen

- Realisatietafel Noord-Brabant draagt bij aan:
  - de integrale samenwerking tussen ministeries, provincie en gemeenten
  - door het slim verbinden op inhoud en in de tijd van lokale, provinciale en nationale opgaven op terreinen als wonen, economie, mobiliteit, energietransitie, landbouw, en natuur
  - waardoor de uitvoeringskracht (capaciteit en middelen) versterkt kan worden

- Botsproef Woensdrecht
  Vanuit een breder perspectief met betrokken ministeries stapelende rijksopgaven bespreken

Mediacentrum Defensie